

Mezinárodní bezpečnostní institut, z.ú.,
Na Ořeškovce 580/4, Praha 6, PSČ 162 00
IČO: 07313209

Smysl obranné průmyslové politiky EU

(Making geopolitical sense of the EU's defence industrial policy)

Zdroj: <https://www.iss.europa.eu/content/strategic-investment-making-geopolitical-sense-eus-defence-industrial-policy>

Autor: Ústav evropské unie pro studium bezpečnosti (EUISS)

Dokument představuje smysl, který stojí za podporou obranného průmyslu ze strany EU, pomocí Evropského obranného fondu (EDF) a Stálé strukturované spolupráce (PESCO). Probírá, jakým výzvám bude Evropská komise a její orgány čelit. Zaměřuje se na tři oblasti:

- Balanc politických a ekonomických faktorů, kde bude muset EU brát v úvahu jak konkrétní potřeby armád, tak politickou situaci a ekonomické dopady větších investic do obrany.
- Ospravedlnění investic do technologií, kde autor řeší, proč EU investuje do obrany a jak komplexnější technická úroveň ovlivňuje výzkum a vývoj v obraně.
- Dosažení použitelného výsledku, kde je vysvětleno jak zvýšit pravděpodobnost, že jednotlivé projekty dosáhnou použitelného výsledku, který bude schopný zvýšit vojenské kapacity členských států.

Úvod

V minulosti se EU držela pravidla nepoužívat finance Unie na budování vojenských kapacit. Toto nepsané pravidlo porušila Junckerova komise zřízením EDF. Na samotný fond je vyčleněno 13 miliard na období 2021 - 2027. Nová Komise pod vedením Ursuly von der Leyen (Bývalá ministryně obrany Německa) hodlá pokračovat v podpoře evropského obranného průmyslu. Tento dokument prezentuje představu, že by EU měla investovat do obrany čistě z ekonomických důvodů, jako podpora konkurenceschopnosti. Jednotlivé kapitoly dokumentu se snaží zodpovědět následující otázky:

- Jak balancovat ekonomické a politické faktory v politice obranného průmyslu EU?

Mezinárodní bezpečnostní institut, z.ú.,

Na Ořešchovce 580/4, Praha 6, PSČ 162 00

IČO: 07313209

- Jaké strategické úvahy ovlivňují investice do obranného průmyslu na úrovni EU?
- Jak EU zajistí, aby se investice proměnily v hmatatelné výsledky potřebné pro obranu?

Balanc politických a ekonomických faktorů

Během posledních let se Evropská komise stala jedním z hlavních investorů evropského obranného průmyslu, což je velký posun od tradičního legislativního přístupu. Tyto nové investice mají dva hlavní cíle:

- Zvýšení konkurenceschopnosti evropského obranného průmyslu a
- zajištění potřebných kapacit evropských armád.

Ačkoli se tyto dva cíle nevylučují, zároveň se ale ani nemusí vždy doplňovat. Evropská komise a orgány EU by tedy měly najít balanc mezi ekonomickými a politickými cíli. Evropská komise musí při investicích zvážit velkou řadu faktorů:

- Některé členské státy vidí EDF jako šanci ekonomické podpory svých obranných podniků, ostatní chtějí získat nové vojenské technologie pro svoje ozbrojené síly.
- Absolutně volný trh umožní prodej evropských zbraňových systémů do celého světa a zvýší ekonomický zisk. Na druhou stranu více uzavřený trh pouze se stejně smýšlejícími partnery jako Austrálie, Kanada, Indonésie, Japonsko a Singapur, zajistí větší utajenost a při možném nasazení větší účinnost těchto systémů.
- Regulace externích technologií, zejména informačních a komunikačních, je rovněž problém. Na jednu stranu levné technologie (například 5G technologie z Číny) sníží náklady, ale zvýší riziko bezpečnosti.
- Větší autonomie obranného průmyslu EU ovlivní řadu zahraničních investorů a jejich zemí původu. Například Washington nebude nadšený z toho, když si začne EU vyrábět technologie, které v minulosti importovala z USA.

Mezitím co bude Evropská komise řešit otázky na geopolitické úrovni, organizace jako Evropská obranná agentura (EDA) budou klást priority na to, na jaké projekty budou poskytnuty zdroje v rámci spolupráce PESCO. Pro efektivnost celé podpory obranného průmyslu ze strany EU byla vytvořena řada nástrojů, jako například Koordinovaný každoroční přezkum v oblasti obrany (CARD). EDA také vytvořila Plán rozvoje schopností (CDP), který

Mezinárodní bezpečnostní institut, z.ú.,
Na Ořeškovce 580/4, Praha 6, PSČ 162 00
IČO: 07313209

identifikuje 11 oblastí priorit (například pozemní bojové schopnosti nebo vzdušná nadvláda) k rozvoji armád členských států. Tyto priority byly však kritizovány pro velkou obecnost. Proto EDA v současnosti pracuje na strategických dokumentech (SCCs) pro každou oblast priorit. Ale pouze budoucí vývoj ukáže, jak se EU podaří balancovat mezi zdravým ekonomickým rozvojem obranného průmyslu a zvyšováním vojenských kapacit na základě vývoje bezpečnostního prostředí.

Ospravedlnění investic do technologií

V současnosti probíhají závody ve zbrojení mezi USA, Čínou a Ruskem. Každý z nich se snaží získat technologickou převahu. Na základě řady dokumentů a prohlášení EU nemá zájem se v současnosti do tohoto závodu pouštět. Strategie EU se zaměřuje na budování kapacit raději na základě hrozeb než protivníků, jako například závody ve zbrojení mezi USA a Ruskem. Je nemožné v současnosti tento přístup označit za správný či nesprávný. Investice EU do obrany jsou zaměřené na krizový management. Konkrétněji EU má tři hlavní ambice:

- Schopnost odpovědět na externí konflikty a krize;
- Schopnost zapojit se do budování kapacit svých partnerů;
- Schopnost ochránit Unii a její občany.

Neochota EU označit svého protivníka je tedy velkým rozdílem mezi EU a USA, které Čínu a Rusko jasně definují. Cílem EU je ochránit svoje zájmy, nikoli překonat technologickou úroveň svého protivníka. Je důležité mít ale na paměti, že ačkoli EU protivníka nejmenuje neznamená to, že ho nemá. Z ekonomického hlediska se investice ospravedlňují jako možnost:

- Přímo podpořit Evropský obranný průmysl, zejména malé a střední podniky;
- Prohloubit mezinárodní spolupráci obranného průmyslu napříč EU;
- Zamezit zbytečným nákladům na duplicitu v evropských armádách.

Samotné investice do vývoje nových a experimentálních technologií se také stávají čím dál více nákladné a riskantní. EU si nemůže dovolit katastrofu jako vývoj americké F-35 za trilion dolarů. Nákup samotných zbraňových systémů je také nákladnější. Dalším problémem je, že velká část nových disruptivních technologií se nachází ve vlastnictví soukromých firem, například umělá inteligence nebo robotika. Spolupráce s civilním sektorem může být pro

Mezinárodní bezpečnostní institut, z.ú.,
Na Ořeškovce 580/4, Praha 6, PSČ 162 00
IČO: 07313209

obrný průmysl a jednotlivé vlády velký problém. Například firma jako Microsoft nemusí být při spolupráci ochotná spolupracovat ze strachu, že vláda zabaví nebo omezí určité technologie. Civilní zaměstnanci mohou mít také výhrady, když jejich firma začne spolupracovat s obranným průmyslem, jako například protest zaměstnanců Googlu proti spolupráci na softwaru pro vojenské drony.

Dosažení použitelného výsledku

Obranný průmysl je plný projektů, na které se vynaložily astronomické prostředky, jejichž výsledky lze jen těžko ospravedlnit nebo byly nakonec zrušeny. Například helikoptéra RAH-66 nebo již zmiňovaná stíhačka F-35. Na druhé straně mohou existovat projekty, které jsou slibné, ale vlády nevidí jejich potenciál nebo nemají dostatečné zdroje. Pochopitelně se EU chce vyvarovat obou těchto případů a disponuje, a nebo by měla, správnými nástroji:

- Zřízení EDF by mělo zamezit případům nedostatku zdrojů na projekty s velkým potenciálem. Fond dává 4,1 miliardy na začáteční fázi výzkumu a vývoje, což by mělo přilákat malé a střední podniky, které mohou představit nové neortodoxní technologie.
- Je také potřeba zajistit koordinaci mezi potřebami EU a technologickými možnostmi. Na řešení tohoto problému mohou být použity dokumenty CDP, SCCs a Program celkového strategického výzkumu (OSRA).
- EU musí zajistit, aby mezi a uvnitř projektů probíhala řádná komunikace a výměna informací. Charakteristikou moderního výzkumu je právě velké množství informací, které mohou zahrnout jak podniky, tak i vládní orgány.
- Ačkoli některé členské státy už mají zkušenosti se spoluprací se svými sousedy, řada projektů bude zahrnovat dosud neotestované kombinace členských států. Je potřeba, aby spolupráce mezi velkou řadou vládních agentur, podniky a dalšími organizacemi různých států byla dobře připravena, ideálně ještě před spuštěním projektu.
- Řada studií dokázala, že větší standardizace uvnitř EU a NATO by mohla vést k úspoře nákladů až 50%.
- EU by se také měla snažit ochránit malé a střední podniky, které se zapojí do projektů. Zejména jejich práva k duševnímu vlastnictví.

Mezinárodní bezpečnostní institut, z.ú.,
Na Ořeškovce 580/4, Praha 6, PSČ 162 00
IČO: 07313209

- Před zahájením jednotlivých projektů by měla být provedena analýza rizik údržby, oprav a přepracování z důvodu zajištění materiálů potřebné kvality.

Pokud EU použije současné a adoptuje tyto nové nástroje, zvýší pravděpodobnost úspěšnosti projektu. Projekty, které nepřinesou žádné výsledky nemusí také automaticky znamenat neúspěch. Mohou například dokázat, že určitá technologie se pro obranný průmysl nehodí nebo je možné použít získané informace k oživení projektu, pokud dojde například k novým technologickým poznatkům. EU by se tedy měla připravit na to, že do určité míry bude financovat neúspěch.

EU by se také měla připravit na možnost, že způsoby vedení války se mohou během životního cyklu EDF změnit a projekty budou muset být přepracovány nebo úplně zrušeny. Zejména ty, které mohou trvat roky nebo i desetiletí. Při hodnocení jednotlivých projektů je potřeba se zamyslet nad komerčním úspěchem výsledku. Pokud projekt bude úspěšný, bude o něj zájem i mimo EU? A jestli ano, tak kdo by mohl být potenciálním kupcem.

Ačkoli 13 miliard Eur, které má EDF k dispozici, je relativně málo v porovnání se 200 miliardami, které členské státy utratí ročně za obranu, neměl by se podceňovat. EU bude investovat maximálně 30 % způsobilých nákladů projektů a zbytek bude poskytnut členskými státy. Tudíž i přes malý rozpočet, může EU motivovat mnohonásobně větší investice do obrany napříč Unií.